

GOUVERNEMENT
DE LA POLYNÉSIE FRANÇAISE

'ĀPO'ORA'A FA'ATEREHAU PARAU FA'ATA'ARA'A

Mahana piti 31 nō âtopa 2023

'Ua putuputu te 'Āpo'ora'a Fa'aterehau i teie mahana piti. Teie te mau pu'e parau tā na i ha'amana :

MEF -	2
• 'E tāmāu noa te Fenua 'i tā na turu 'i te mau taiete rii na'ina'i	2
• Faa'ōhie 'i te tereraa 'ohipa 'a te hau 'i te pae 'o te mau 'ōpuaraa hi'o haru mahana 'i Tahiti	2
• Tarena tereraa faufaa - Tarahu 2023.....	2
MPR -	3
• Faaroa faahouraa 'i te papature 'a te mau titotai.....	3
• Hōro'a tāmōni 'ore i te mau rāau tanu nā te fāroo Te Autahi nō te Metia Faa'a.....	4
• Moni tauturu nā te fare Haapiiraa Faaapu Saint Athanase.....	4
• Moni tauturu nā te tāatiraa <i>Makiehitu</i>	4
• Te tere 'o te mau ti'a 'a te CNRS 'i Porinetia farani	4
MEE -	6
• Moni tauturu nā te mau fare haapiiraa	6
MSP -	6
• 'Aro 'i te puhipuhiraa 'ava'ava 'i Porinetia farani.....	6
MGT -	6
• 'Ōmuaraa 'o te haaâveâveraa 'a te hau	6

GOUVERNEMENT
DE LA POLYNÉSIE FRANÇAISE

- MEF -

'E tāmāu noa te Fenua 'i tā na turu 'i te mau taiete rii na'ina'i

'Ua fārii te 'Apooraahau 'e tauturu 'e 6 taiete na'ina'i (AEPE) nō te fatu mai rātou 'i te tauihāa 'ohipa 'e te turu nō te haamaita'i 'i te mau fare toa 'e fare tāmāraa (APCR).

'E mau tauturu pihia AEPE-APCR 'e amo itihia ô te hoo mai 'i te materia 'aore rā nō te faa'āpī 'i te mau fare 'ohipa 'ia maita'i atu te 'imiraa 'a te mau taiete 'i roto 'i te faaineineraa 'aore rā 'e faahotu ra. Te moni titauhia nō teie 'ōpuaraa 'e 9 869 057 toata te tauturu 'a te Fenua 'e **3 814 000 toata**.

Nau taiete 'e 6 nei tei te pae ia 'o te fare toa 'e te mau toro'a rii tāvini 'o tei faaoti 'e faatupu 'e 3 ti'araa 'ohipa 'i roto 'i te area hō'ê matahiti.

Faa'ōhie 'i te tereraa 'ohipa 'a te hau 'i te pae 'o te mau 'ōpuaraa hi'o haru mahana 'i Tahiti

Te tāmāu noa nei te faa'ōhieraa 'ohipa 'a te hau 'e te haapeepeeraa 'i te faatupuraa uira natura, 'ua hinaaro te Fenua 'e haamāmā mai 'i te mau parau aniraa 'a te tomitē îto.

'I teie â mahana, titauhia te parau faati'a 'a te tomitē nō te îto nō te mau 'ōpuaraa hau atu 'i te 100 kiro uāti (50 KW nō te mau motu). Tereira 'ōti'a pūai 'o te fifi nō te tura'i 'i te pu'etau 'enehenehe ai 'e faatere 'i te mau 'ōpuaraa nō te îto mahana 'e 2 'e 3 atu 'ava'e e 'aita ho'i 'e faufaaraa hau atu nō te pae 'o te pârururaa 'i teie rave'a.

Nō te haapeepe 'ia âveâve teie mau 'ōpuaraa 'e nō te faatupu 'i te ti'amāraa 'i te pae 'o te îto, 'ua faatae atu na te 'Apooraahau hō'ê 'ōpuaraa ture Feua i mua 'i tō te 'Apooraahi a Porinetia nō te tura'i 'i te 'ōti'a pūai fāriihia 'e te parau faati'a no te faa'ohipa 'e 500 KWc 'i Tahiti 'eiaha rā 100 KW faahou mai tei mātaihia 'i teie â mahana.

Nō te taa'ēraa 'o te pūai uira 'i roto 'i te mau motu, 'ua faaotihia 'e tape'a noa te faito pūai fāriihia 'e faa'ohipa 'i roto 'i te mau motu (50KW).

Tarena tereraa faufaa - Tarahu 2023

'I roto 'i tā na rururaa hepetoma 'i te 31 'o atopa 2023 'ua horo'a te 'Apooraahau 'i tō na mana 'i te taumihau 'o te 'imiraa faufaa 'ia faaoti 'i te hō'ê 'aitarahuraa 'i roto 'i te fare moni 'a te Hau nui (AFL) e vai 'i Porinetia farani 'i te tai'o moni ra 1,091 miria toata (c/v 9,140 000 Euro).

Te tarahu 'e 9 miria toata mātihia 'i ni'a 'i te BP 2023, faataahia nō te 'aufau 'i te mau faatupuraa 'ohipa tarahuhia mai teie 'i raro nei :

Fare moni	Tai'o moni	Faito moni taimé	tarahu
Banque de Polynésie	1 000 000 000	4,15%	Tarahu matauhia
	1 000 000 000	Euribor 1M+ marge de 1,10%	Tarahu 'ano'i
Banque Socredo	2 000 000 000	3,75%	Tarahu matauhia
Banque de Tahiti	2 000 000 000	3,75%	Tarahu matauhia
Agence française de développement	1 909 307 876	3,63%	Moni taimé raro 'i tei mâtauhia
Agence France Locale	1 090 692 124	Pâpû 'i te taimé tuuraa rima	Tarahu faaho'iraa tâ tuhaa
Puohu	9 000 000 000		

- MPR -

Faaroa faahouraa 'i te papature 'a te mau titotai

Tei roto te papature 'a te mau titotai 'i te hô'ê vairaa taa'ê atu 'i te ture 'ohipa 'e 'i te pae 'o te pâruru totiare. Tâ na fâ 'ia nehenehe 'i te mau titotai 'efatu 'i te papature pâruru 'a te taata tâ moni 'ava'e, noa atu te mau taa'êraa tôro'a, 'ia fâna'o 'o ia 'i te hô'ê parau tihepuraa, 'e hô'ê pâruru totiare 'e te 'afata faatuhaaraa.

'Ia mana teie papature 'ua 'âpeehia 'o ia 'e te mau rave'a pâruru nô te roaraa 10 matahiti nô te mau huihuraa totiare 'a te Afata turuutaa (CPS), nô te :

- Faito huihui taa'ê niuhia 'i ni'a 'i te moni 'ohipa 'a te titotai (SPP) faaotihia 'i i'a 'i te 95 000 toata nô te huihuraa moni pâruru ma'i 'e te moni tahua (SMIG) nô te huihui =raa moni faatuhaaraa ;
- Nâ te Fenua 'e amo 'i te hapa 'o te huihui totiare.

'Ua hope teie mau faaotiraa 'i ravehia mai na 'i te hpe'a 'o 2022. Teie râ, te taa'êraa 'o teie huihuraa ua faaroahia hô'ê matahiti, 'ei taimé nô te faaoti roa 'i te papature, mai teie faaâuhia 'e te potitita 'a te 'âmaa toro'a tautai nâ tua.

'Inaha ho'i, te poritita taa'ê faaâuhia nô te haapaari 'i te papature ia au 'i te mau hinaaro 'e te vairaa mau 'o teie toro'a, 'e te haapiiraa 'i mauhia mai 'i roto 'i te mau matahiti mâtâmua 'o tô na faa'ohiparaa. 'E haapaariraa teie 'i te pâruru 'o te mau taata tai'a, te araaraa 'o te mau faatureraa, 'ia mârarama te mau arata'iraa 'e 'ia hô'ê te turu 'a te Fenua nô teie faaueraa. 'Ua tere maita'i mai teie tauraa, mâ te haapa'o pâpûhia 'i te mau mana'o 'e te tâato'araa 'o teie 'âmaa toro'a. nâ mua roa, 'i muri a'e 'i te titorotororaa 'âmui, 'ua arata'i 'âmuihia teie tauraa 'e te mau taatiraa mana 'i eperera 'e tetepa 2022. 'Ua tupu te tahi fârereira rahi 'o teie 'âmaa toro'a, te mau tapena pahi tautai, te feiâ tai'a, te mau fatu pahî 'été mau mana, fârereiraa 'i tupu 'i tetepa 'e mâti 2023. Te tahi rururaa rii a'ina'i mai, 'âmui mai te ti'a tonohia 'e te taatiraa tautai, 'e 'ua tae roa mai te mau farereiraa 'i te hope'a 'o atete 2023, 'e 'ua ineine teie mau 'ôpuaraa ture.

'I muri a'e 'e piti 'ahuru rururaa, te hohonuraa mau 'o te 'ohipa, 'o te faatu'atiraa ia 'i te mau mana'o 'e mâiha mai roto mai 'i te toro'a tautai nâ tua, mai roto mai 'i te feiâ tai'a 'été

mau fatu pahî, tei roto te reira 'i te tîti'aifaroraa. 'Ua 'ôomohia te tahi mau haamaita'iraa, 'i ni'a 'i te oraraa totiare 'a te mau titotai, 'i ni'a ho'i 'i te arata'iraa 'ohioa 'a te mau fatu pahî.

Nô te arata'iraa 'ohipa 'a te hau, 'ua faaâuhia 'e faaroa faahou atu â teie faaueraa nei nô te raraa 'e 6 'ava'e, 'oia ho'i 'etae roa 'i te 30 'o tiunu 2024.

Hôro'a tâmoni 'ore i te mau râau tanu nâ te fâroo Te Autahi nô te Metia Faa'a

'Ua faaoti te 'Apooraahau 'e hôro'a tâmoni 'ore 10 râau mâa hotu nâ te Fâroo Te Autahi nô te Metia Faa'a, ô tâ na târena 'ohipa nô te u'i 'âpî 'o tâ na 'âmuiraa.

'E tanuhia teie mau râau 'i roto 'i te 'âua 'o te fare pure 'i Faa'a.

Moni tauturu nâ te fare Haapiiraa Faaapu Saint Athanase

Te Fare Haapiiraa 'ohipa Faaapu Saint Athanase, 'e fare haapii tôro'a mana tahi 'e faaineine nei 'i te faafâriuraa 'i te u'i 'âpî 'o Mâtuita 'i ni'a 'i te mau tôro'a tano nô tô râtou fenua, 'e fâna'o ia 'O ia 'i te tauturu moni 'i te faito **1 590 862 toata** nâ te pae 'o te utaraa, te nohoraa, 'e te tâmâaraa 'o nau piahi 10 no t etuhaa 3raa matahiti haapiiraa 'ohipa faaapu 'o tei ô i roto 'i te tau haapaariraa tôro'a « Tere haapii / 'iritiraa 'ûputa 'i tô te ao nei » 'e tupu 'i Raiâtea 'e Tahaa.

Moni tauturu nâ te tâatiraa Makiehitu

'Ua faataa te 'Apooraahau, te hô'ê tauturu nô te 'âmaa 'ohipa faaapu 'â te taatiraa *Makiehitu*, nô te fatu mai 'i te moihaa 'ohipa faaapu 'e haafaufaraa 'i tâ na mau hotu.

Te 'ôpuaraa 'a te taatiraa *Makiehitu* faati'ahia mai na 'i 2020, peretitenihia 'e Teareitupa Mohuioho, 'o te faturaa mai ia hô'ê tura pape 'e te hô'ê pâmu pape nô tâ na faaapu haari.

Te tapura faufaa tîtauhia 'e 856 314 toata, te tauturu 'a te Fenua 'e **599 420 toata**, 'oia ho'i 'e 70%.

Te tere 'o te mau ti'a 'a te CNRS 'i Porinetia farani

Te CNRS, 'e 'âmuiraa tôro'a rau 'i te pae 'o te mâ'imiraa, ia au 'i tâ na papature taiete a te hau farani 'e ti'a nei 'i roto 'i te mau faenua 'ê'ê nâ te ao nei, 'e 'âmui ato'a nei 'i roto 'i te mau mana 'ihi teitei ato'a.

Teie feiâ mâ'imi 'a farani 'o tei haamau pâpû 'i te hô'ê pû 'i Porinetia nei, nâ roto atu 'i te Fare 'ihi 'o te taata 'o Patitifa 'e mai roto ho'i 'i te pû rahi 'a te CRIOBE 'e vai nei 'i Moorea, 'o te niu faatere 'a te CNRS 'i roto 'ia patitifa nei.

Nô te fâna'o atu-â tâtou 'i te mau 'ite 'a te CNRS, 'ua faaâu na 'o Porinetia farani 'i te hope'a 'o tiurai 2021, hô'ê parau faaâu 'âmui 'ohipa 'ihi teitei, nô te roaraa 'e 5 matahiti, te mau fâ 'o tahi, te mau tumu parau rû, te mau tuhaa 'e te mau rave'a 'âmui 'o teie tâatiraa 'i rotopû 'ia Porinetia farani 'e te CNRS. Te titauraa 'âmui 'o te pa'epa'eraa 'i te mau rave'a mâ'imi, haapaariraa 'ite 'e te tau-faa'âpîraa 'i ni'a 'ia Porinetia farani.

Mai te reira mai faaâuraa parau, 'e rave rahi arata'iraa 'i te pae 'o te mâ'imiraa 'o teie haamatahia 'i te rave 'e te CNRS 'i Porinetia farani, mai te :

- Faatupuraa 'i te hô'ê **Area 'Ohipa** 'i Porinetia farani nô te faatere 'ia taraire, te i'ei'e 'o te natura ora 'i ni'a 'i te fenua 'e 'i raro 'i te tai 'a Porinetia farani, te mau arata'iraa 'e tano ai, 'e tô râtou hinaaro 'e haafaufaa 'ei pâhono 'i te mau rave'a 'e ti'amâ ai 'i te pae 'o te mâa 'e te 'imiraa faufaa ;
- Nô te faarava'i 'i teie 'ôpuaraa **Area 'ohipa**, 'ua faaâuhia 'e haamau 'i te **livings labs** 'i roto 'i te târena **France 2030 SOLU-BIO** (Rave'a niuhia 'i ni'a 'i te natura ora), pairati 'âmuihia 'e te CNRS. Te mau *living labs* nô te faaahôpue 'i te mau 'ite haapiiraa teitei 'e 'ia nehenehe 'i te mau rauti 'o te totaiete 'e tô te pae 'o te mau mâ'imiraa, 'ia 'ohipa 'âmui 'i ni'a 'i te mau tâmatamataraa ('e haamata te *living lab* 'e vai 'i Paea, 'i tâ na arata'iraa 'ohipa 'i te 31 'o atopa 2023.
- Te faatupuraa 'i te hô'ê 'Âmuiraa Mâ'imi « **Défi de la transition énergétique en Polynésie : mâ'imiraa 'i ni'a 'i te mau Îto Natura** » (**GDR DéfiER**) nô te pa'epa'e 'i te mau mâ'imiraa 'i ni'a 'i te mau îto natura 'âpî nâ Porinetia farani 'o te tâhō'ê te fare haapiiraa teitei UPF 'e te mau pû mâ'imi 'a Farani.
- Pâpa'i 'i te hô'ê puta 'avei'a nô te vairaa 'e te faa'âanoraa 'i te mau tumu parau 'a te tomite hi'opo'a 'i te vauvau fenua 'e te raroraa fenua 'o Porinetia, OGP (UPF, CNRS, CNES)
- Faati'a hô'ê pû Hi'opo'a i tâ te pû tâmatamataraa (CEP) 'i vaiiho mai (rave'a 'a te SOSI : 'âpeeraa 'a te mau taiete 'e tô râtou tû'ati'atiraaraa) 'e haamata mai te SOSI 'i te 2 'o novema 2023 'i te UPF).

'E mea nâ roto 'i teie faanahoraa 'ohipa 'âmui 'a te 'ihi 'e fârii mai ai 'o Porinetia farani 'i te 29 'o atopa tae atu 'i te 3 'o novema 2023, te tere tomite 'a te feiâ mâ'imi teitei 'a te CNRS ti'ahia mai 'e te mau tino 'o nau pû rahi 'a te (INEE, INSU, INSHS 'e IN2P3), arata'ihia mai râtou 'e te faatere 'o teie tere tomite, nâ reira te faatere tahito 'o te CRIOBE, nominohia 'ei mono faatere 'o te pû rahi 'o te mâ'imiraa 'i ni'a 'i te vauvau fenua 'e te hiti tai (ILICO).

- MEE -

Moni tauturu nâ te mau fare haapiiraa

'E aniraa nâ te taumihau 'o te Haapiiraa, 'ua fârii te 'Apooraahau 'e faataa 'e **6 395 230 toata** nô te faatupuraa 'ohipa 'a te mau fare haapiiraa. Te tuharaa 'o teie tauturu 'i raro nei :

Fare haapiiraa	'Ôpuaraa	Tauturu
Tuârua 'o Faaroa	Faturaa mai 'i te moihaa haapii tî'âau 'e 'ohiparaa 'i raro 'i te tai	2 301 221 F
Lycée Tuianu Le Gayic	Moni nâ te hâpa'o rorouira	2 470 000 F
Tuârua 'o Taravao	Hi'opo'araa 'i te mau vâhi 'âfâfâ 'o te mau patu fare RAI	400 000 F
Haapiiraa Ihi-tea-no Vavau	Tere 'i Farani nô te tata'uraa « Hô'ê 'o te mau Haapii faahiahia roa 'a Farani »	529 838 F
	Tâmauraa 'i te oe faaâra	308 851 F
Tuârua Henri Hiro	Toperaa tumu râau	385 320 F
PUOHU		6 395 230 F

- MSP -

'Aro 'i te puhipuhiraa 'ava'ava 'i Porinetia farani

'I roto 'i te ruru hepetoma 'a te 'Apooraahau, ua ani te taumihau 'o te 'Imiraa Faufaa 'e te tereraa faufaa, hâpa'o 'i te mau Îto, 'e te taumihau 'o te Êa, hâpa'o 'i te Arai 'e te Pâruru totiare nô te tâato'araa, 'ia haamauhia hô'ê pupu 'ohipa 'a te 'âmuiraa taumihau nô te haamata 'i te hi'o faahou 'i te faatureraa 'i ni'a 'i te 'ava'ava 'e tô na faatuteraa.

'E ruru tâ hepetoma teie pupu 'ohipa mai te 'âfaraa 'o novema atu. Te mau tumu parau 'e tuâtâpapahia 'o te faaôraa 'i te 'ava'ava uira 'i roto 'i te faatureraa, te mau pâpa'i faaâra 'e te hi'opo'araa 'ia ô mai 'i roto 'i te fenua nei te mau hinu 'ava'ava (e-liquide), te haamauraa 'i te mau pâtana 'e to râtou faatuteraa, te 'ôpaniraa 'i te mau parau faatuani, te mau vâhi fâriihia 'i puhipuhi 'i te 'ava'ava uira, te haapaariraa 'i te mau hi'opo'araa 'e 'ia tauturuhia te faatîtiraa 'a te 'ava'ava.

- MGT -

'Ômuaraa 'o te haaâveâveraa 'a te hau

Te taumihau 'o te mau Paturaa Rarahi 'a te Hau, hâpa'o 'i te mau utaraa nâ te reva, te fenua 'e te moana, Jordy Chan, 'o tei faaoti mai te 'ômuaraa 'o tô na ti'araa 'i te hô'ê feruriraa 'i

ni'a 'i te haaâveâveraa mana 'ei 'auri faahoro nô te tâtara 'i te pirihao 'o te mau purumu 'e nô te haamaita'i 'i te terehaereraa taata. Hô'e tomita taumihau 'âmui, 'o te 'ohipa 'âmui 'e te taulihau 'o te Auutahi 'e te Nohoraa, hâpa'o 'i te faanahoraa fenua, 'o te Ūtuâfare 'été mau Huma, rururaa 'o tei tupu 'i te fare toro'a 'a te Manatû 'i te 15 'o tetepa 2023, nô te faatupu 'i te mau 'aitairaa mana'o 'i ni'a 'i te 'ôpereraa mana, 'i naha ho'i te manuia 'o teie 'ôpuaraa tei te pûai patu 'i te mau rave'a 'e 'ia tuhahia te 'ohipa.

'E rave rahi pû 'ohipa tei ô mai 'i roto 'i teie faaotiraa, te mau taumihau 'e tô râtou mau faatere piha 'ohipa, te mau pû 'a te hau hâpa'o 'i te mau Patura rarahi (G2P), te piha faanaho 'e faahoturaa taraire 'a Porinetia farani (OPUA), te faatereraa 'o te 'ohipa fenua (DAF), 'e te faatereraa 'o te tau-haamaita'i 'i te 'ohia 'a te hau (DRMA), râtou pâato'a tei 'âmui mai.

Putuputuraa pupu toru nô te feruri 'âmui, te arata'iraa, 'a tahi, 'aitaui 'i te mau hi'oraa tâta'itahi 'e hi'oraa 'âmui 'i te mau rave'a tuharaa 'e haaâveâveraa ; te tahi, 'ia 'itehia mai te mau rave'a pâpû 'o te tâfifiraa 'o te haaâveâveraa 'i Tahiti ; 'e' oia ato'a, te patu 'âmuiraa hô'ê rênî faahoro 'o te hô'ê hi'oraa 'âmui 'i te mau 'ôparaa rarahi 'evai nei 'e te vai 'i mua nei te reira nô te feruri 'i ni'a 'i te faanahoraa fenua.

Tei matara mai mai roto 'i te rururaa 'e te haaâveâveraa piha 'ohipa 'a te hau, 'e te 'ohipa âpî 'e parau mai ra e te 'ohipa nâ roto 'i te 'itenati mai te fare mai anei 'e nehenehe te hora haamataraa 'ohipa 'a te hau 'ia faanuunuuha, 'e ateatea mai ia te mau purumu, 'emaita'i ato'a mai te oraraa huiraatira. 'I roto 'i teie arata'iraa, 'ia rahi atu te piha 'ohipa 'âmui 'a te hau Fare Ora nâ roto 'i te mau 'oire 'a Porinetia, 'ei tuuraa 'âvae mâtâmua roa 'o te haaâveâveraa mana.

Te tahi, 'i roto 'i te mau 'aitairaa mana'o 'ua matara ato'a te tahi hi'oraa 'o te haaâveâveraa te tahi 'e tâtara 'i te hô'ê faanahoraa 'i te area 'o te 'imiraa faufaa 'e totiare. Nâ roto 'i teie arata'iraa 'e mâiha mai te tahi mau pû 'e huti mai 'i te mau taiete faatupu 'ohipa. Nâ roto 'i teie rave'a, 'e hotu te 'ohipa 'a te hau 'i roto 'i te mau 'oire, 'ia 'âpee te reira rave'a 'i te hô'ê tuharaa 'ohipa 'i ni'a 'ia Porineria.

'I te pae 'o te utaraa iho, titauhia 'ia 'ohie, nâ roto 'i te haamaita'iraa 'i te utaraa taata, 'ia ferurihia 'i ni'a 'i te hô'ê utaraa mâ (TCSP), mâ te auraro 'i te mau hora 'ohiraa taata, mâ te faaitoito 'i te mau tere au noa 'e te 'ohiraa te taata 'i te taata 'i roto 'i tô na pereroo, 'ia rahi atu â te rênî piti huiraa 'e te utaraa nâ te tai. 'Ia torohia te purumu 'âpî, mai te 'ôpuaraa purumu Tooâoterâ, 'o ia ato'a tei tupatâpapahia, 'ua tu'ati te mau mana'o 'e 'ore te utaraa 'e maita'i mai maoti noa 'ia 'âmuihia te tâato'araa 'o teie mau rave'a.

'Ua haere ato'a te feruriraa 'i te ni'a 'i te neheneheraa te vâhi 'o te mau pû 'ohipa 'e tauihia, 'e 'i ni'a 'i te vâhi 'e nehenehe 'e fârii mai 'i teie mau pû. Nô te reira, nô te arata'ai noa 'i teie 'ohipa, 'ua tâpura te taumihau 'o te mau Paturaa rarahi 'a te hau, 'i roto 'i te tapura faufaa matahiti 2024 te faatupuraa 'i te mau hoho'a 'o te mau haaputuraa huiraatira nô te 'oire 'o Papeete 'e nô Tai'arapû, fati'a atu ai hô'ê hoho'a arata'i nô temau ti'araa fare 'a te hau, hâpa'ohia 'i te DRMA, 'o te faaho'i mai 'i tâ na faaotiraa 'i te 'ômuaraa matahiti 2024. Te piti 'o te taime, 'e mâtutuhia 'i ni'a 'i te tuharaa 'e te haaâveâveraa 'i roto 'i te mau taamotu, mâ te rênî 'i te 'ohipa 'i ni'a 'i te ûiraa 'e 'e faufaahia anei 'ia faatupu te haaputuraa 'ohipa 'i te vâhi hô'ê.

GOUVERNEMENT
DE LA POLYNÉSIE FRANÇAISE

Nô te taumihau Jordy Chan, 'e fau rahi tô teie mau faaotiraa : « *E taimē faufaa rahi teie nô te feruri 'i ni'a 'i te huru tô tâtou oraraa, te huru raveraa 'ohipa 'e te huru 'o tô tâtou mau tere haere'â, te tauī rii rii noa 'e te faanaho rii rii noa 'ua tae 'i tô na 'ôti'a hope'a, mâ te turama 'i te 'ite-'ohipa, te ta'ere 'e te vârua 'o tô tâtou Fenua. Ni'a atu 'i te faanahoraa rii noa 'i te area orahia 'e te taata, titauhia tâtou 'ia patu hô'ê 'ôpuaraa totaiete taraire 'e te tû'ati 'i ni'a 'i te mau puaraitu 'o te horo 'o te tau ».*